

Alstahaug
kommune

Kommunaløkonomisk analyse

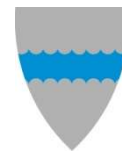
HØST 2021

– Et historisk sted med nye muligheter

Innhold

Innledning	3
Økonomi	4
Hovedtall økonomi	4
Hovedtall drift	4
Frie inntekter	5
Handlefrihet	6
Netto Driftsresultat	7
Inntekts- og utgiftsutvikling	8
Investeringer	8
Netto finans og avdrag	9
Lånegjeldsutvikling – konsern	10
Lånegjeld-sammensetting – basis	10
Likviditet	13
Fondsutvikling	14
Oversikt over fond – basis	15
Resultat tjenesteproduksjon – basis	17
Økonomisk bærekraft og langsiktig økonomiforvaltning	17
Konklusjoner	18

Innledning

Befolkningsutvikling og alderssammensetting er grunnlaget for beregningene av fremtidig etterspørsel etter ulike kommunale tjenester og inntektsgrunnlag.

En sunn kommuneøkonomi karakteriseres av evnen til å håndtere uforutsette hendelser samt ha handlingsrom til å kunne foreta egne valg på kort og lang sikt.

Ny kommunelov presiserer kommunestyrets ansvar for en langsiktig bærekraftig utvikling. Noe av hensikten med å gi kommunestyret denne samlingen av nøkkeltall i starten av årets budsjettprosess, er ønsket om å gi et best mulig grunnlag for en strategisk overordnet diskusjon om kommunens utviklingsmuligheter, i lys av kravet om økonomisk bærekraft og framtidige tjenestebehov.

Økt fokus på langsiktig bærekraft vil måtte gi økt fokus på parametere som gjeld, netto driftsresultat og frie fond.

Den kommunaløkonomiske analysen, sammen med Kostra- analysen er sentrale temaer i det videre arbeidet med å omstille tjenestetilbudet i Alstahaug til bærekraftig drift. Det er videre viktig at de veivalg som skal tas, er bygd på en felles oppfattelse av nåsituasjonen. Analysene skal bidra til dette.

I sammenligningene nyttes som i Kostra-analysen kommunegruppe 02 (KG02). SSB har endret sammenligningsgruppe for Alstahaug flere ganger i løpet av siste 10-årsperiode. Sammenligningsgruppen i perioden 2014-2018 er gruppe 12. Før 2014 samt 2019 er sammenligningsgruppen gruppe 11. Fra 2020 er sammenligningsgruppen gruppe 02. I de fleste sammenligninger benyttes konsern-tall noe som innebærer at innrapporterte regnskap for kommunen er slått sammen med innrapporterte tall for kommunale foretak, interkommunale samarbeider og interkommunale selskaper (IKS). I noen tilfeller er det benyttet tall for basisorganisasjonen. Alstahaug kommune vil gjennomgående ha bedre driftsresultater og større fond, samt høyere lånegjeld, når en benytter konsern – tall i forhold til basis.

Sammenligninger gir grunn til å stille spørsmål, men er ingen fasit.

Fra årsberetning 2020:

«Til tross for at 2020 har vært et unntaksår er det gjort mye god jobb i organisasjonen. Vi har jobbet godt med budsjettfokus, og enhetenes resultater er gode. Dette må selvsagt også sees i et pandemi perspektiv, men våre analyser tyder uansett på et godt arbeid. Jeg vil spesielt trekke frem den omstillingsjobben som er gjort innen skole- og oppvekst i forbindelse med endringer i skolestrukturen i sentrum, og det betydelige nedtrekket man har fått til innen den tidligere Tjenesten for funksjonshemmede.

Selv om årets resultat må sies å være godt, er fortsatt kommunens omstillingsbehov prekært. Den demografiske utviklingen er bekymringsfull, og vi ser at de prognosene i forhold til befolkningsvekst vi tidligere har brukt ikke vil holde, vi blir færre mennesker i kommunen. Vi blir også færre unge, og flere eldre. Dette er faktorer vi som kommune må ta inn over oss i forhold til drift, og planlegging for fremtiden. I praksis betyr dette at det må bli større samsvar mellom hva vi får penger til fra staten, og hvordan vi faktisk bruker våre samlede ressurser.»

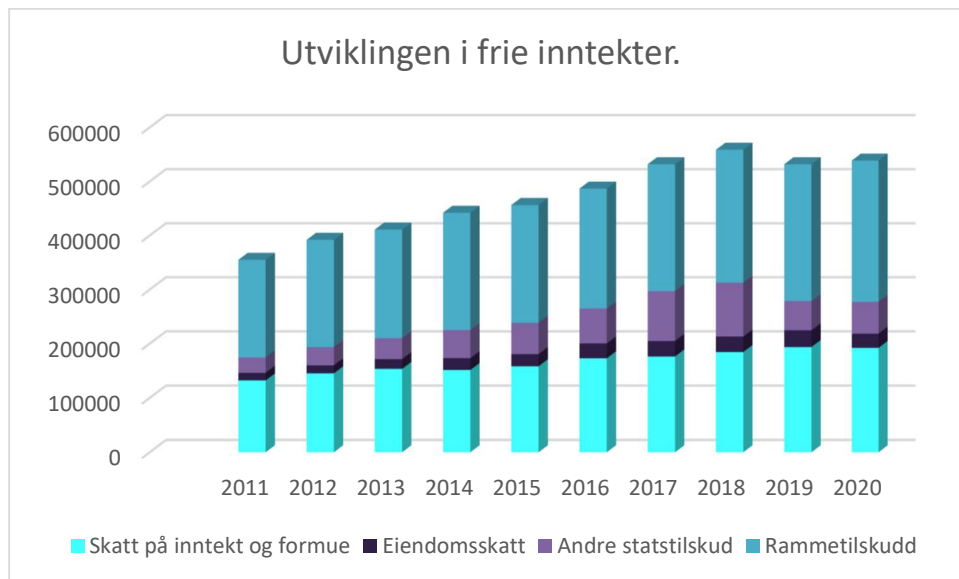
Økonomi

Hovedtall økonomi

Hovedtall drift

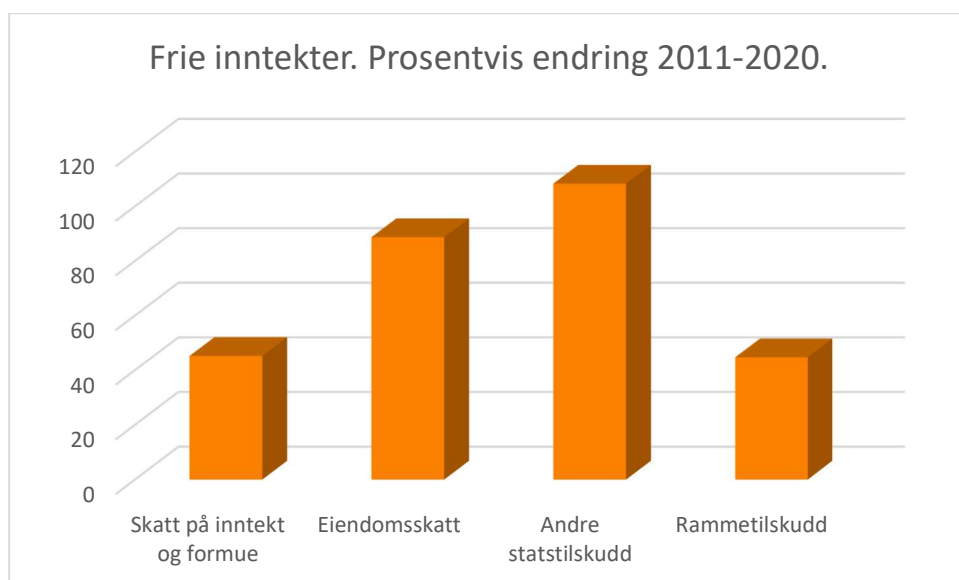
	Alstahaug 2019	Alstahaug 2020	Landet uten Oslo	Kostragruppe 02
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger (B)	108 192	108 333	90 719	105 534
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	0,3 %	2,2 %	1,4 %	0,8 %
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger (B)	108 507	105 912	89 423	104 686
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	6,6 %			
Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter (B)	3,8 %	3,3 %	3,1 %	4,4 %
Salgs- og leieinntekter i prosent av brutto driftsinntekter (B)	17,9 %	16,7 %	14,1 %	14,7 %
Frie inntekter i kroner per innbygger (B)	59 999	61 293	59 398	63 378
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	-0,5 %	3,2 %	2,5 %	1,5 %
Netto lånegjeld i kroner per innbygger (B)	132 909	135 124	87 166	104 701
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (B)	122,9 %	124,7 %	96,1 %	99,2 %
Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter (B)	24,1 %	24,0 %	32,7 %	27,2 %
Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter (B)	31,4 %	32,6 %	32,7 %	32,9 %

Frie inntekter

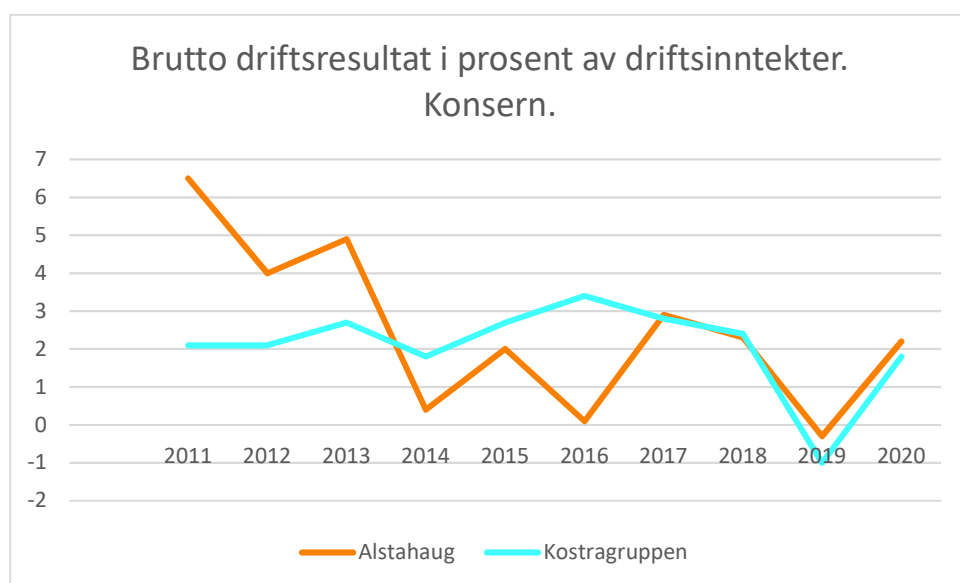
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	%-endring 11-20
Skatt på inntekt og formue	132 288	145 222	153 468	151 379	158 275	172 927	176 287	184 472	193 762	192 056	45,2
Eiendomsskatt	14 043	14 851	18 015	21 825	22 449	27 437	28 731	28 652	30 906	26 502	88,7
Andre statstilskudd	28 323	33 723	38 819	52 086	58 025	64 733	92 333	98 887	54 193	58 988	108,3
Rammetilskudd	180 433	198 145	200 830	216 862	217 737	221 862	234 644	245 757	253 048	261 144	44,7
SUM	355 087	403 351	411 132	442 152	456 486	486 959	531 995	557 768	531 909	538 690	51,7

Figuren viser de frie inntektstypene lagt på hverandre for å synliggjøre den nominelle utviklingen av frie inntekter i perioden.

Det har vært en jevn vekst i hele perioden. Den nominelle veksten har vært på i overkant av 51 %. Den sterke veksten i rammetilskuddet kan tilskrives systemendringer og innlemminger og er ikke uttrykk for reell vekst. I 2011 ble barnehagetilskuddet innlemmet i rammetilskuddet. Statlige satsinger og reformer som psykiatri- og russatsingen samt samhandlingsreformen, har også bidratt til vekst i overføringene. Fra 2015 opphørte med-finansieringen i samhandlingsreformen (virksom i perioden 2012-2014).

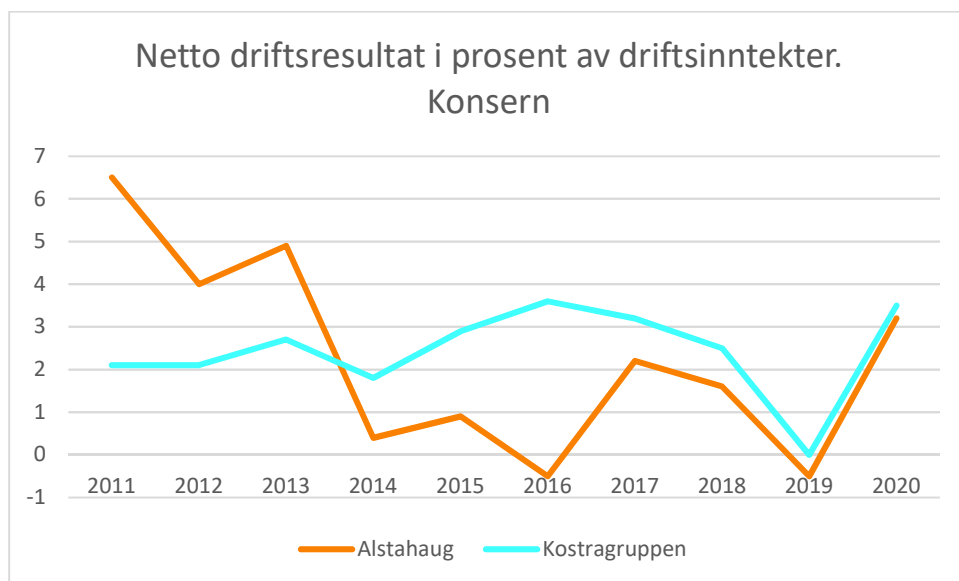
Handlefrihet

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alstahaug	6,5	4	4,9	0,4	2	0,1	2,9	2,3	-0,3	2,2
Kostragruppen	2,1	2,1	2,7	1,8	2,7	3,4	2,8	2,4	-1,0	0,8

Over fremgår brutto driftsresultat (BDR) av Alstahaug kommune som konsern inklusiv avskrivninger. Resultatet uttrykker kommunens evne til å betjene sin gjeld, finansiere investeringer og avsette midler på fond. I snitt for siste 10-års periode har BDR-indikatoren vært på 2,5% og siste 4 år 1,8 %. Tilsvarende tall for Kostragruppen er 2,0 % og 1,4 %. Positive tall i perioden 2011-2013 bidrar til å trekke snittet for Alstahaug betydelig opp. Med økende investeringer og gjeld er det nødvendig med et driftsopplegg som sikrer et tilfredsstillende nivå på BDR. Kontroll på økonomien er å ha kontroll på drifta.

Netto Driftsresultat

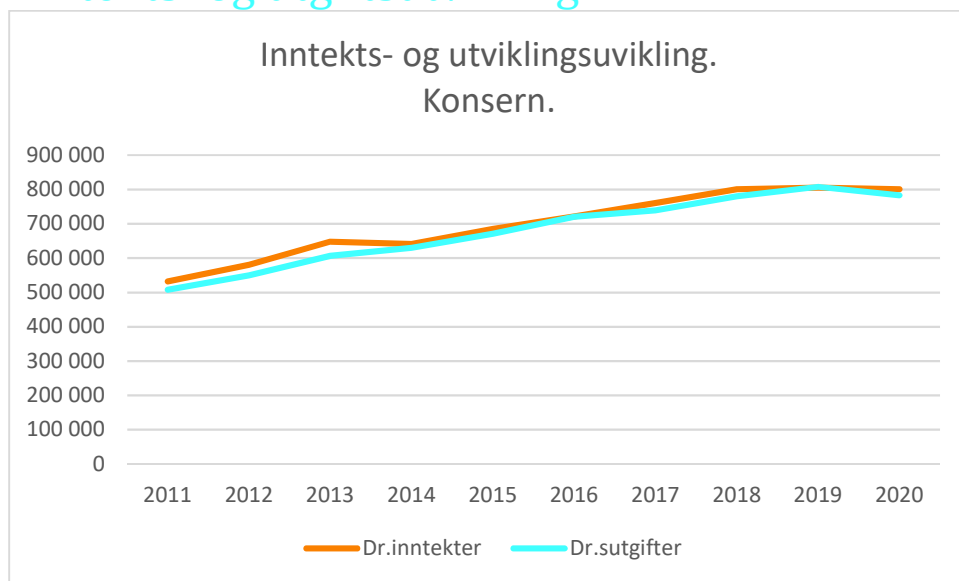
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alstahaug	6,5	4	4,9	0,4	0,9	-0,5	2,2	1,6	-0,5	3,2
Kostragruppen	2,1	2,1	2,7	1,8	2,9	3,6	3,2	2,5	0,0	1,5

Netto driftsresultat er i følge KS og staten det viktigste nøkkeltallet i kommunesektoren. Indikatoren bør over tid ligge på minimum 1,75 % av driftsinntektene.

Netto driftsresultat (NDR) er definert som kommunens økonomiske handlefrihet og er det overskuddet som er disponibelt til investeringer og avsetninger. Over fremgår kommunens handlefrihet eller netto driftsresultat i prosent av sum driftsinntekter i Alstahaug sammenlignet med gjennomsnittet for Kostragruppen.

I snitt for siste 10-års periode har NDR-indikatoren vært på 2,3 % og siste 4 år 1,6 %. Tilsvarende tall for Kostragruppen er 2,2 % og 1,8 %. Svært positive tall for perioden 2011-2013 bidrar til å trekke snittet for Alstahaug opp.

Inntekts- og utgiftsutvikling

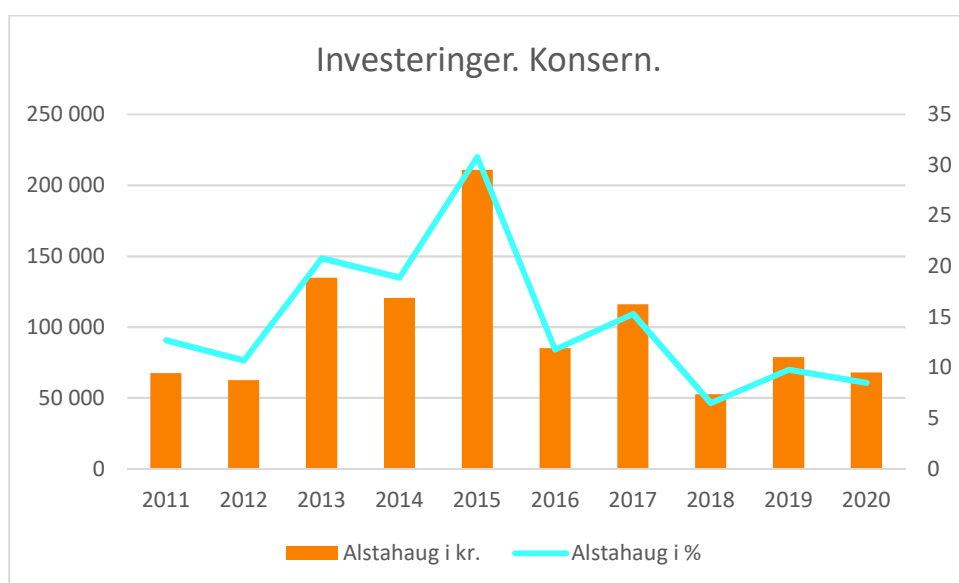

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dr.inntekter	532 320	580 994	648 159	641 150	684 794	721 466	761 110	800 835	805 707	801 017
Dr.utgifter	507 892	550 250	606 972	630 428	671 097	720 893	739 345	780 321	808 048	783 113

Grafen illustrerer utviklingen i driftsinntekter og driftsutgifter som nominelle størrelser i siste 10-årsperiode. For perioden sett under ett har den nominelle inntektsveksten vært på 50,5 %. Utgiftsveksten har i samme periode vært på 54,2 %. Det er en sentral forutsetning at det er balanse mellom utgifts- og inntektsvekst i en kommune for å få en tilfredsstillende utvikling av økonomien.

Det er verdt å merke seg den svake inntektsutviklingen fra 2018 til 2020.

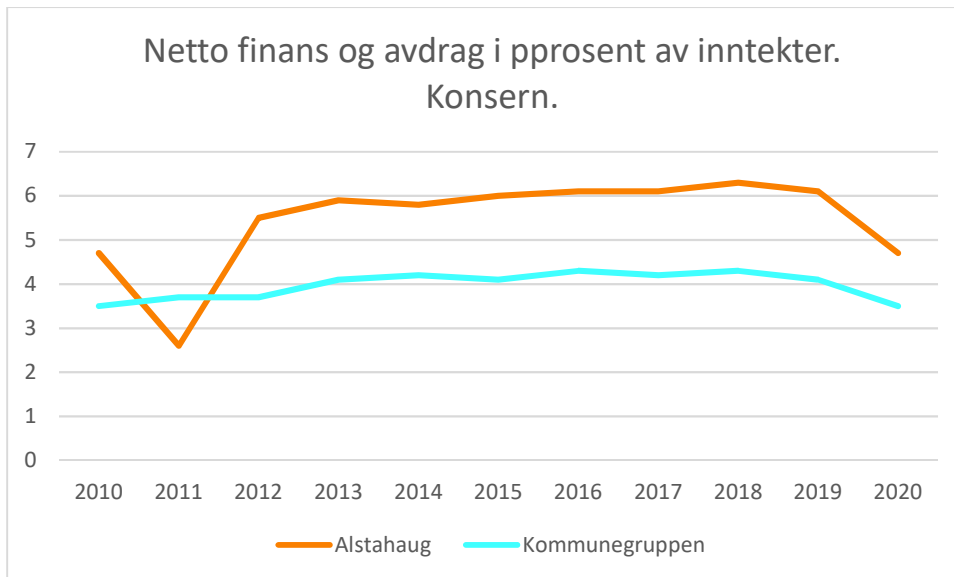
Investeringer

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alstahaug i kr.	67 449	62 403	134 815	120 614	210 945	85 068	116 141	52 591	78 827	67 897
Alstahaug i %	12,7	10,7	20,8	18,9	30,8	11,8	15,3	6,5	9,8	8,5

Grafen viser investeringsvolumet hvert år i Alstahaug i faktiske kroner og i prosent av sum driftsinntekter. Kommunen har investert betydelig de seneste årene. Det er i alt blitt investert for ca. 930 mill. kr. eller i underkant av 100 mill. kr. pr. år.

Netto finans og avdrag

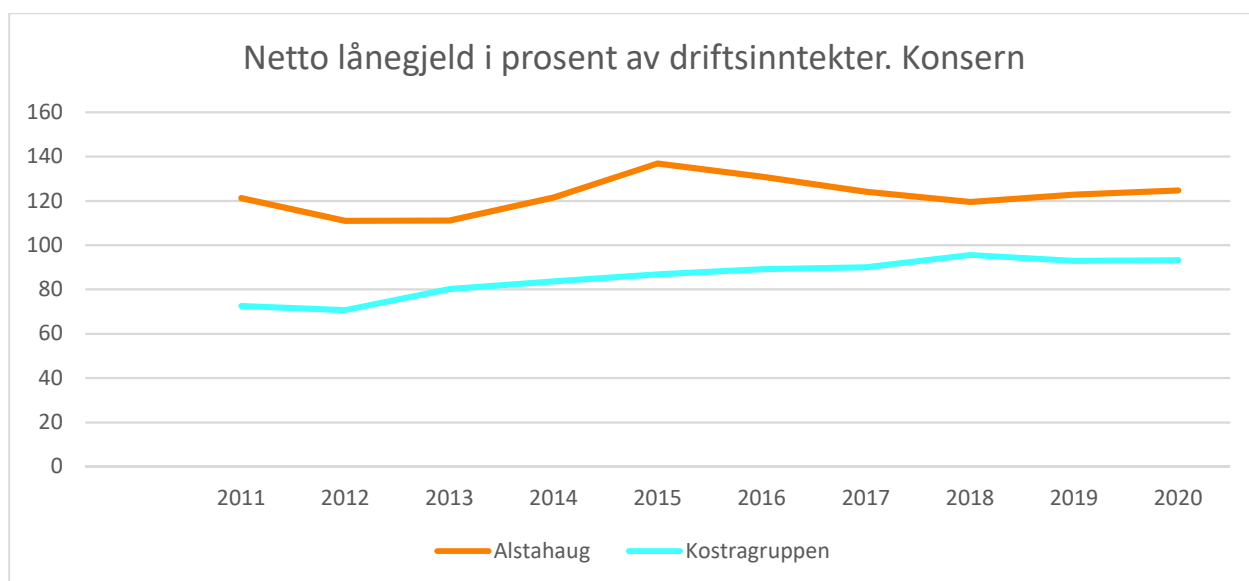

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alstahaug	2,6	5,5	5,9	5,8	6	6,1	6,1	6,3	6,1	4,7
Kommunegruppen	3,7	3,7	4,1	4,2	4,1	4,3	4,2	4,3	4,1	4,9

Illustrasjonen viser renteutgifter og avdrag der finansinntektene er trukket fra finansutgiftene og det derfor fremstår hvor stor andel av brutto driftsinntekter som er bundet opp til tilbakebetaling av lån.

Den lave prosenten for Alstahaug i 2011, skyldes ekstraordinært utbytte fra Helgelandskraft.

Lånegjeldsutvikling – konsern

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alstahaug	121	111	111,2	121,5	137	131	124,2	120	122,8	124,7
Kostragruppen	72,6	70,7	80,2	83,7	86,8	89,1	90	95,6	92,9	99,2

I tabellen over framgår utviklingen i netto lånegjeld i Alstahaug i som prosent av sum driftsinntekter sammenlignet med kostragruppen.

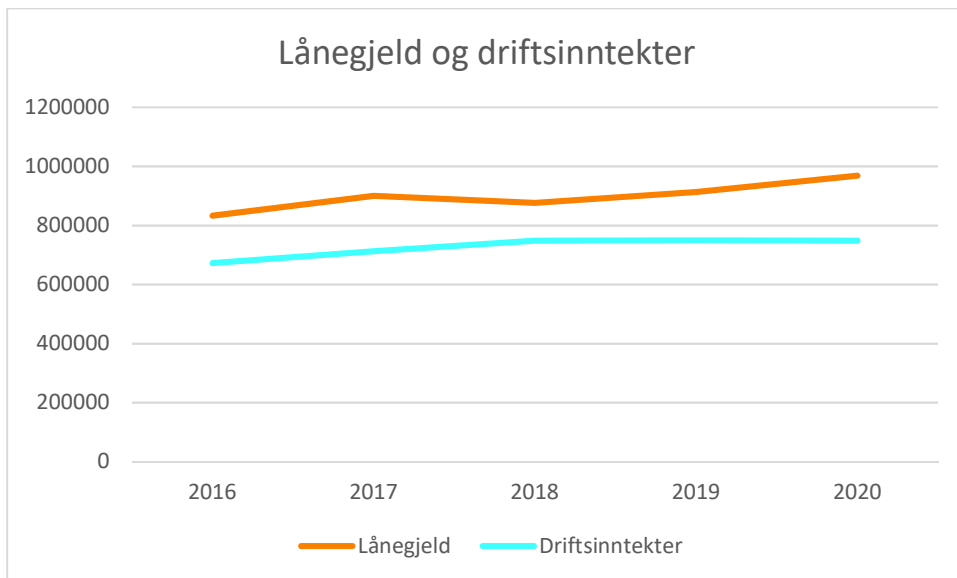
Lånegjelda i 2020 er 124,7 , % av sum driftsinntekter mens kostragruppen ligger på 99,2 % av driftsinntektene.

Lån skal betales tilbake, og et låneopptak påfører dermed fremtidige kommunestyre betalingsforpliktelser.

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelda ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En økning av lånegjelda indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å betjene renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de siste årene har bidratt til at kommunen har unngått at renter og avdrag har spist en større del av inntektene. På lengre sikt, med et normalt rentenivå, vil økt lånegjeld få betydning for rammene til tjenesteproduksjonen.

Lånegjeld-sammensetting – basis

Utvikling i lånegjeld og driftsinntekter

De siste 5 årene har lånegjelden økt med i ca. 135,4 millioner kroner eller **16,2 %**. Driftsinntektene har i samme periode økt med ca. 76,6 millioner kroner eller **11,4, %**.

Fra 2019 til 2020 ble lånegjelden økt med av 54,5 millioner kroner eller **6,0 %**. I samme periode ble kommunens driftsinntekter redusert med nærmere 1,1 millioner kroner eller **0,1 %**.

Betalte avdrag er basert på bestemmelsen om minsteavdrag. Alstahaug kommune betalte i avdrag i 2020 kr. 30 396 000, som er kr. 55 632 under minimumskravet etter Kommunelovens paragraf 14-18.

Kommunen hadde i 2020 avdragsutsettelse på i alt kr. 207 242 753 av sin låneportefølje. Avdragsutsettelsen er på kr. 8 729 000 på årsbasis.

Beløp i 1000 kr.

	31.12.2020		31.12.2019	
	Kr.	%	Kr.	%
Lån med pt rente	446 373	46,0	463 932	50,8
Lån med NIBOR basert rente				
Lån med fastrente	407 373	42,0	358 807	39,2
Rentebytteavtaler:				
Videreutlån pt.rente	114 651	12,0	91 114	10,0
Samlet langsiktig gjeld	968 397	100	913 854	100,0
Effektiv rentekostnad	15 913		18 661	

Kommunen har pr. 31.12.20 fast rente på i overkant av 407 millioner kroner eller 42 % av sine langsiktige lån. For størsteparten av lånene med flytende rente, ligger rentenivået på 0,9 % ved utgangen av året. Ved utgangen av 2019 var nivået på den flytende renta på 2,40 %. For lånene med fast rente varierer gjenstående bindingsperiode fra 1 til 7 år og nivået på den faste renten ligger mellom 1,17 % og 4,06 %.

Beløp i 1000 kr.

Lån med fast rente	Restgjeld	Fastrente
---------------------------	------------------	------------------

Samlet lånegjeld fordelt på kreditorer	Pr. 31.12.2020	Fastrente	utløper:
Kommunalbanken fast rente	314 723		
Lånenummer 20160245 innløses i 2046	53 743	2,20 %	18.05.2023
Lånenummer 20180418 innløses i 2050	74 745	2,72 %	26.10.2028
Lånenummer 20150232 innløses i 2045	23 893	2,48 %	13.05.2022
Lånenummer 20150500 innløses i 2046	100 940	2,13 %	20.10.2022
Lånenummer 20200491 innløses i 2059	61 403	1,17 %	18.11.2024
KLP Kommunekreditt fast rente	92 650		
Lånenummer 83175388802 innløses i 2055	19 128	2,28 %	11.05.2023
Lånenummer 83175231679 innløses i 2031	1 920	4,06 %	17.10.2021
Lånenummer 83175507003 innløses i 2047	71 602	2,10 %	14.06.2024

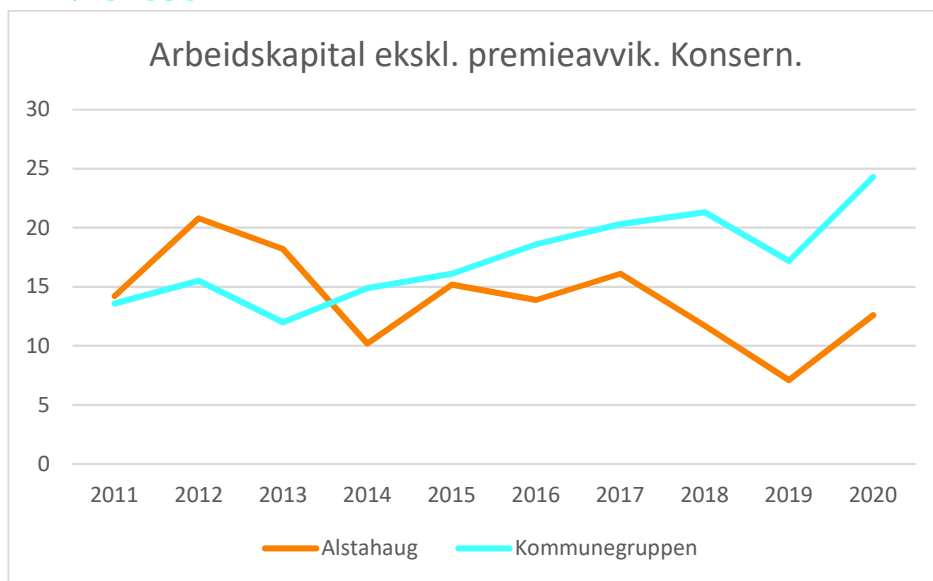
Kommunens største enkelt-lån er på kr. 161,4 millioner kr. i Kommunalbanken.

I 2020 er det tatt opp etableringslån på 30 millioner kroner.

En generell økning i rentebanen på 1 % vil med dagens sammensetting av gjeldsporteføljen mellom rentesikring og flytende rente, medføre økte renteutgifter på ca. 4,5 millioner kroner. Det er her ikke tatt hensyn til selvfinansierende lån (VA-området) og lån med rentekompensasjon.

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelden ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En økning i lånegjelden indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å dekke renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de senere år har bidratt til at kommunen har unngått at renter har spist en større andel av inntektene. Utsiktene til et mer normalt rentenivå, vil medføre at økt lånegjeld vil få større betydning for rammene for tjenesteproduksjonen.

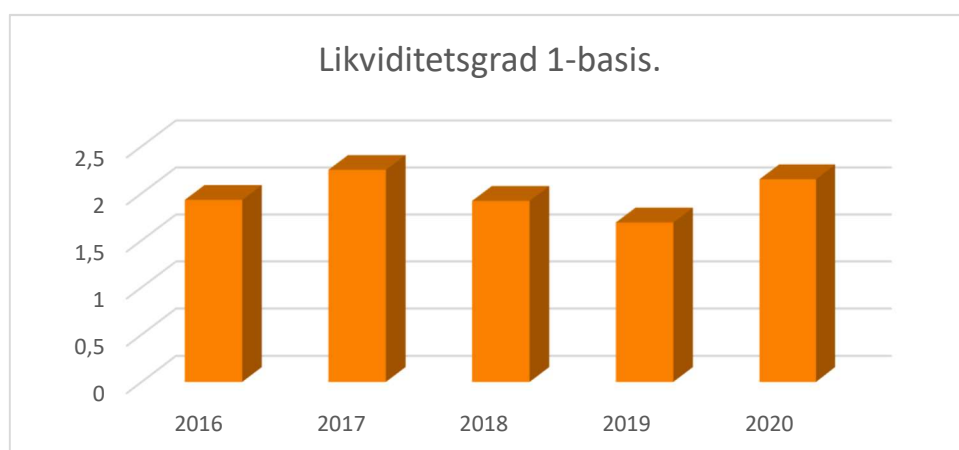
Likviditet

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alstahaug	14	21	18,2	10,2	15	13,9	16,1	11,7	7	12,6
Kommunegruppen	13,6	15,5	12	14,9	16,1	18,6	20,3	21,3	17,2	16,3

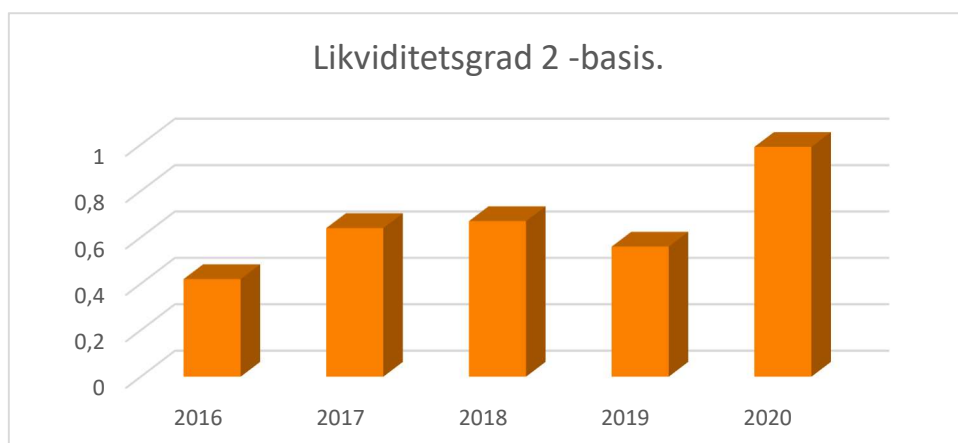
Indikatoren viser arbeidskapital ekskl. premieavvik i prosent av driftsinntekter. Arbeidskapitalel ekskl. premieavvik defineres som differansen mellom omløpsmidler ekskl. premieavvik og kortsiktig gjeld ekskl. premieavvik., og er et uttrykk for kommunens likviditet. Kommunen hadde en god driftslikviditet i 2012 og 2013 og lå over kostragruppen. I 2019 og 2020 lå kommunen på ca. halvparten av snittet for kommunegruppen.

Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom alle omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Noen omløpsmidler kan være mindre likvide så forholdstallet bør være over 2.

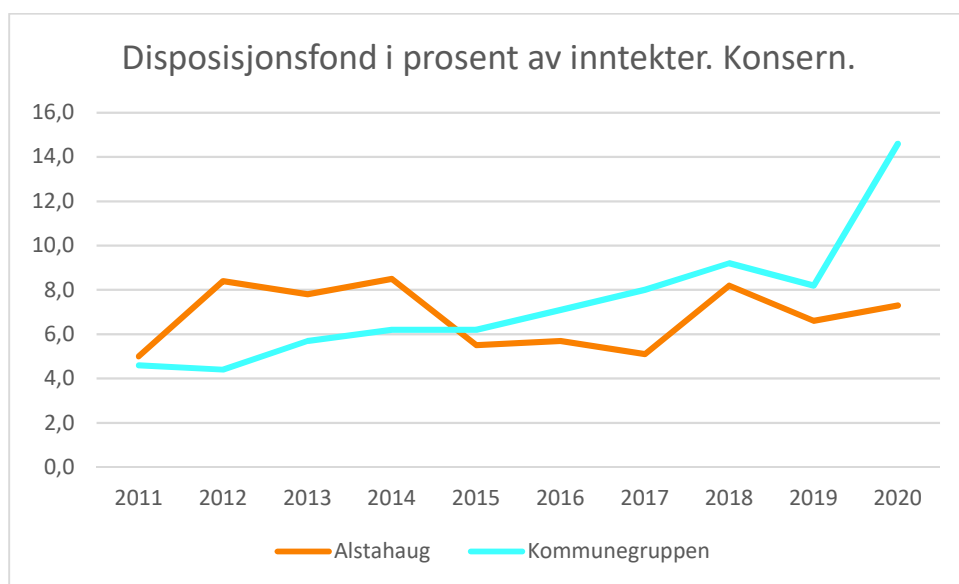
Alstahaug ligger litt over anbefalt norm og har pr. 31.12.20 en likviditetsgrad 1 på 2,15, noes om er en oppgang fra 1,69 i 2019. Premieavvik, fondsmidler og ubrukte lånemidler vil være forhold som påvirker likviditeten og ikke fanges opp i beregningen av likviditetsgrad. Tar en hensyn til disse, vil likviditetsgraden gå betydelig ned.

Likviditetsgrad 2 viser forholdet mellom mest likvide omløpsmidler (kasse og bank) og kortsiktig gjeld. Dette forholdstallet bør være høyere enn 1.

Likviditetsgrad 2 økte fra 0,56 til 0,99 fra 2019 til 2020 og er dermed på det høyeste nivået i 5-årsperioden.

Fondsutvikling

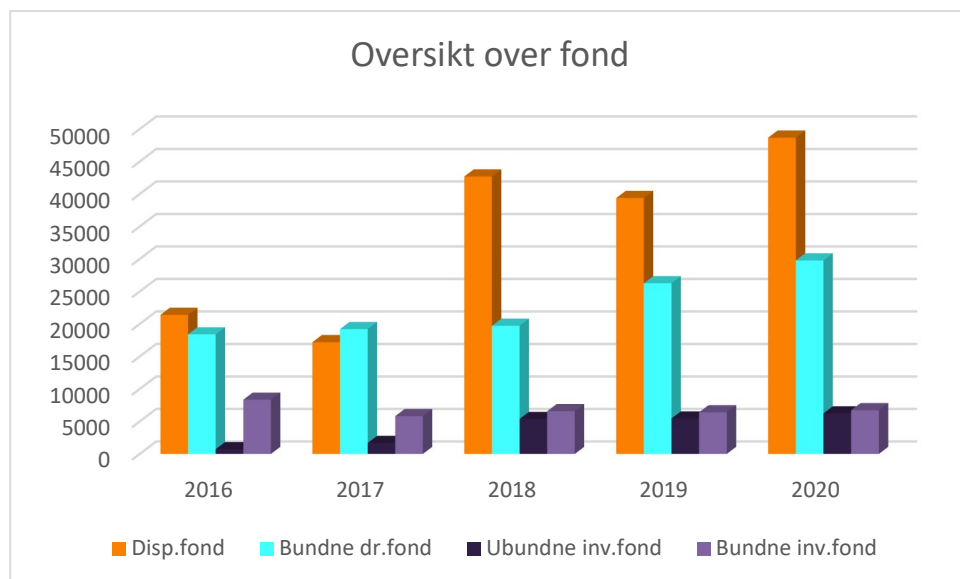

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Alstahaug	5,0	8,4	7,8	8,5	5,5	5,7	5,1	8,2	6,6	7,3
Kommunegruppen	4,6	4,4	5,7	6,2	6,2	7,1	8,0	9,2	8,2	9,8

Over fremgår disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter sammenlignet med gjennomsnittet for kommunegruppen. Alstahaug ligger over kostragruppen i årene 2011-2014. De øvrige årene ligger Alstahaug kommune under kostragruppen.

Oversikt over fond – basis

(tall i 1000 kr)

Måltall disposisjonsfond

Kommunestyret har vedtatt at måltallet for disposisjonsfond skal være på 8 % eller høyere av driftsinntektene. I 2020 betyr dette knapt 60 millioner kroner. Kommunens disposisjonsfond er i 2020 på knapt 48,7 millioner kroner, dvs. 6,5 % av driftsinntektene.

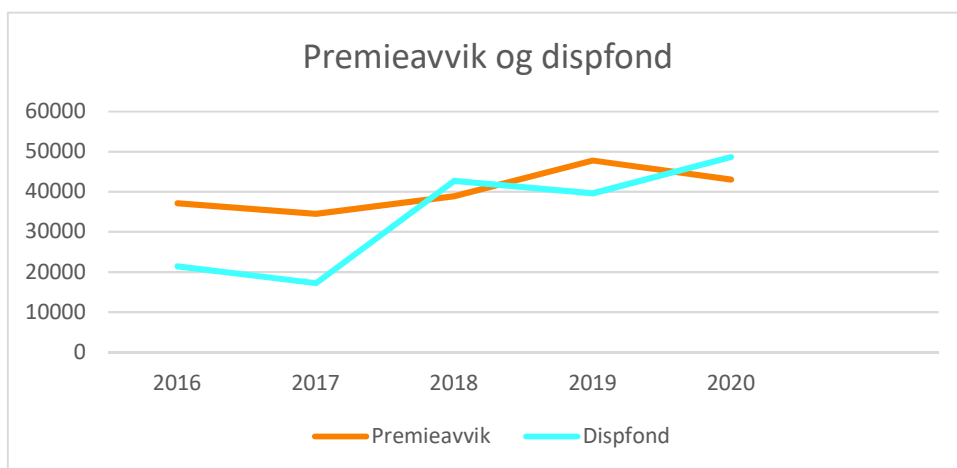
Sammensettingen av disposisjonsfond

Tall i 1000 kr.

Framtidas eldreomsorg	350
IKT	560
Utekontakten/ ungdomsrådet	659
Barnehageutbygging	150
Digitalisering	300
Havbruksfondet	19 760
Uspesifisert disposisjonsfond	21 584
Overførte fondsmidler asyl-mottaket	4 330
Overførte fondsmidler, beboerkonto asyl-mottak	967
SUM	48 679

Premieavvik og disposisjonsfond

Tall i 1000 kr.

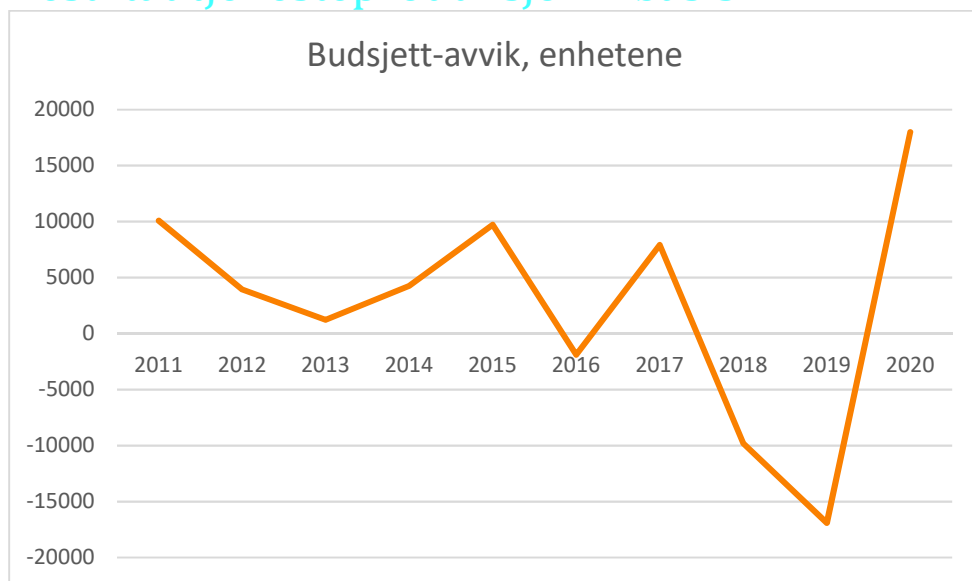
I den siste 5 -årsperioden har Alstahaug kommune økt sine disposisjonsfond fra 27,3 mill kr til 48,7 mill.kr. Det er imidlertid store årlige variasjoner.

I samme periode er størrelsen på kommunens premieavvik knyttet til pensjon økt fra 37,1 mill. kr. til 43,0 mill. kr. Det er også her relativt store årlige variasjoner.

Sammenhengen her er viktig. Premieavviket er differansen mellom netto pensjonskostnader og innbetalt premie. Positivt premieavvik (innbetalt premie er større enn netto pensjonskostnader) føres som inntekt i kommuneregnskapet mot kortsiktige fordringer. Dette kan sees på som «monopolpenger» og er ingen penger som kommer inn i bank. Kommunen bør tilstrebe å ha disposisjonsfond minst på samme nivå som akkumulert premieavvik til enhver tid.

Dette kan bli utfordrende framover, da det er fattet vedtak om å saldere økonomiplanen med disposisjonsfond med ca. 29 millioner kroner.

Resultat tjenesteproduksjon – basis

Budsjett-avviket for rammeområdene i siste 10-års periode viser i snitt et mindre-forbruk på ca. 2,7 millioner kroner. Budsjett-avvikene ble imidlertid kraftig forverret i 2018 og 2019. I 2019 er det et negativt budsjett-avvik på ca. kr. 16,9 mill.kr. (3,7%) mot ca. 9,8 mil. kr. (1,9%) i 2018. I 2020 er denne trenden snudd og enhetene leverer ca. 18 mill. kr. (3,7) i positivt budsjett-avvik.

Økonomisk bærekraft og langsiktig økonomiforvaltning

Ny kommuneloven trådte i kraft fra 2020. Et gjennomgående grep som er gjort er å styrke det kommunale selvstyret. Innen økonomiforvaltningen betyr det blant annet å trygge det finansielle grunnlaget slik at kommunen er i stand til å ivareta den omfattende tjenesteproduksjonen til innbyggerne - både i dag og i morgen.

Fra kommunelovutvalgets innledning om økonomiforvaltningen:

«Utvalgets forslag innebærer en lov som sterkere fremhever kommunestyrets ansvar for en langsiktig økonomiforvaltning, men uten at det innføres detaljerte og inngripende krav til eksempelvis størrelsen på årlige budsjettoverskudd eller et maksimalt gjeldsnivå for den enkelte kommune. Forslaget bygger på at det kommunale selvstyret vil stå sterkere der de folkevalgte i samspill med administrasjonen etablerer lokale handlingsregler og en økonomisk politikk som ivaretar økonomien over tid.»

Kommunelovens paragraf 14-1, første ledd setter krav til at kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. I henhold til samme lovs paragraf 14-2 bokstav c, skal kommunestyret og fylkestinget selv vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi. Kommunestyret vedtok i forbindelse med behandlingen av økonomiplan 2020-2023, årsbudsjett 2020 følgende måltall:

Netto driftsresultat (NDR) 1,75 % eller høyere

Disposisjonsfond (DF) 8,0 % eller høyere

Gjeldsgrad (GG) 100 % eller lavere.

Det fremgår videre av saken at gjeldsgraden er korrigert for Havnevesenets gjeld, at måltallene skal være dynamiske og at de skal fases inn ved neste rullering av ØP.

Kommunestyret vedtok i sak 31/ 20, den 18.06 følgende innfasing av måltallene:

1. 2020: Balanse i driften ved bruk av disposisjonsfond. (15,3 mill.kr.)
2. 2021: Balanse i driften uten bruk av disposisjonsfond.
3. 2022: Netto driftsresultat på 0,6 %. (4,5 mill.kr.)
4. 2023: Netto driftsresultat på 1,2 %. (9,0 mill.kr.)
5. 2024: Netto driftsresultat på 1,75 %. (12,6 mill.kr.)

I forbindelse med budsjett- og økonomiplanbehandlingen for 2021, ble det vedtatt å utsette innfasingen med 1 år.

Kommunen forbedret imidlertid sitt resultat kraftig fra 2019 til 2020. Dette ga følgende utslag på måltallene i 2020:

Måltall netto driftsresultat.

Måltallet for netto driftsresultat skal være på 1,75 eller høyere av driftsinntektene. I 2020 betyr dette 13,1 millioner kroner.

Netto driftsresultat er i 2020 på 21,8 millioner kroner, dvs. 2,9 % av driftsinntektene, eller 8,8 millioner kroner bedre enn måltallet.

Måltall disposisjonsfond

Måltallet for disposisjonsfond skal være på 8 % eller høyere av driftsinntektene. I 2020 betyr dette knapt 60 millioner kroner.

Kommunens disposisjonsfond er i 2020 på knapt 48,7 millioner kroner, dvs. 6,5 % av driftsinntektene.

Måltall gjeld

Måltallet for netto lånegjeld (korrigert for havnevesenets gjeld) skal være på 100 % eller lavere av driftsinntektene. I 2020 betyr dette 749 millioner kroner.

Med netto lånegjeld menes langsiktig gjeld fratrukket utlån og ubrukte lånemidler.

Kommunens netto lånegjeld er i 2020 på ca. 817 millioner kroner, dvs. 109,1 % av driftsinntektene. I forhold til dette måltallet har kommunen 68 millioner kroner for mye i gjeld.

Konklusjoner

Kommunens økonomiske status kan stikkordsmessig framstilles slik:

- De frie inntektene i kommunen har samlet sett hatt en relativ kraftig vekst i den siste 10-årsperioden. Den reelle veksten i frie inntekter tilskrives nye oppgaver, systemendringer og innlemminger, jfr. barnehagetilskuddet fra 2011. Det er en svært svak økning fra 2018 til 2019.

- Handlefriheten har ligget gjennomgående under snittet for Kostragruppen. Årene 2011-2013 er imidlertid betydelig bedre Kostragruppen. BDR-indikatoren har i snitt vært på 2,5 % de siste 10 årene, mens bare på 1,8 % de siste 4 årene.
- Det er viktig å ha et stabilt netto driftsresultat over tid som kan bidra med egenkapital til investeringer, styrking av likviditeten og som økonomisk buffer mot fremtidige utfordringer.
- I snitt for siste 10-års periode har NDR-indikatoren vært på 2,3 % og siste 4 år 1,6 %. Tilsvarende tall for Kostragruppen er 2,4 % og 2,3 %. Svært positive tall i perioden 2011-2013 bidrar til å trekke snittet for Alstahaug opp.
- For 10-årsperioden sett under ett har den nominelle inntektsveksten vært på 50,5 %. Utgiftsveksten har i samme periode vært på 54,2 %. Det er en sentral forutsetning at det er balanse mellom utgifts- og inntektsvekst i en kommune for å få en tilfredsstillende utvikling av økonomien.
- Kommunen har investert betydelig de siste 10 årene. Det er i alt blitt investert for ca. 930 mill. kr. eller i underkant av 100 mill. kr. pr. år.
- Netto finans og avdrag ligger betydelig høyere i Alstahaug enn i Kostragruppen. I 2020 ligger Alstahaug på 4,7 % mens Kostragruppen ligger på 3,5.
- Lånegjeld har steget betraktelig siden 2011. Det er verdt å merke seg at lånegjelda i 2019 er 124,7 % av sum driftsinntekter mens kostragruppen ligger på 93,2 % av driftsinntektene.
- Sett i forhold til økt driftsnivå og svakere inntektsgrunnlag som følge av forventet svakere befolkningsvekst, bør ikke kommunen øke den rentebærende lånegjelda nevneverdig. Kommunen er sårbar for endringer i rentenivået.
- I den siste 5-årsperioden har Alstahaug kommune økt sine disposisjonsfond fra 27,3 millioner kr til 48,7 millioner kr. I samme periode er størrelsen på kommunens premieavvik knyttet til pensjon økt fra 37,1 millioner kr. til 43,0 millioner kr. Sammenhengen her er viktig, da premieavviket representerer betalte, ikke utgiftsførte utgifter. Hvis kommunen ikke makter å avsette til disposisjonsfond på samme nivå som premieavviket øker, vil likviditeten bli svekket.
- Når det gjelder økonomisk resultater i forhold til budsjett, har de fleste enhetene i hovedsak levert godt over tid.
- 2020 var et svært spesielt år grunnet Korona-krisen og også økonomisk er det mange forhold som gjør det vanskelig å sammenligne med andre år.
- Selv om kommunen opplevde kostnadsøkninger på enkelte områder grunnet korona-situasjonen, gikk det samlede aktivitetsnivået ned, spesielt gjaldt dette reiseutgifter.
- I stor grad har også merutgifter og mindreinntekter som følge av korona, blitt kompensert av staten.